

DZIENNIK POMORSKI

Przedpłata:

W ekspedycji miesięcznie	2 600 000 mk.
Z odnośniami miesięcznie	3 000 000 mk.
W agencjach miesięcznie	3 000 000 mk.
Przez pocztę już z odnośniami	3 186 400 mk.

Przy waloryzacji obowiązuje odpowiednia dopłata.

W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w nakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a subskrybenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów.

Redakcja i Administracja: Chojnice, ul. Człuchowska 13.

Postalne konto czekowe 201.032.

Konto bankowe: Bank Powiatowy Chojnice,
Miejaska Kasa Oszczędności, Chojnice.

Tel. 44. Adres telegr. „Dziennik Pomorski”. Skrytka poczta 33

Główny redaktor: Dyonizy Kowalski.

Chojnice, wtorek 29 kwietnia 1924 r.

Ogłoszenia:

Ogłoszenia na stronie 6-lam od wierzchni petyt lub jego miejsce 100000 mk.—Rekl. za tekst wiersz 3-lam, 200000 mk. — Ogłoszenia skomplikowane z zastrzeżeniem miejsca oraz z niezwykłym rekopisem przy każdym poszczególnym wypadku 20% nadwyżki. Ogłoszenia z innych krajów płacone tylko w walucie tycche. Za terminowy druk ogłoszeń administracja nie odpowiada.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Pierwszy Zjazd Katolicki dla diecezji chełmińskiej w Tezewie. Odezwa.

Odkąd Pomorze wróciło na łono matki Ojczyzny i weszło w skład Rzeczypospolitej, niejednokrotnie okazano swój charakter różnicami polski. O ile jednak społeczeństwo pomorskie zdołało zachować polskość w czasach niewoli, to w głównej mierze zawdzięcza Kościołowi katolickiemu. Duch polski, spętany i spornierany, wygnany zewsząd, tulił się do ołtarzy Pańskich i tam ocalał, tam przetrwał czas próby. To też Pomorze u Kościoła katolickiego zaciągnęło wielki dług wdzięczności. Czas, by ten dług spłacić.

Za czasów niewoli, kiedy wróg każdą manifestację katolicką ze strony polskiego społeczeństwa pomorskiego uważał za objaw polityczny i przeciwną, nie mogliśmy publicznie okazać tej swojej wdzięczności, miłości i przywiązania do Kościoła naszego, jak tego pragnęliśmy. Teraz, gdy jutrzienka wolności wzeszła, trzeba spełnić to, cośmy już dawniej chcieli.

Pokażmy zatem, że jak wierni byliśmy w czasach ucisku, tak wiernymi chcemy pozostać Kościołowi i w czasach wolności. Złożmy dowód, że jak staliśmy wiernie przy Kościele podczas niewoli, gdy był naszym puklerzem, naszą obroną, i teraz, gdy ucisk ustąpił, chcemy stać przy nim wiernie, aby i nadal był naszą ostoją, źródłem naszej siły narodowej i sterem dla prac naszych. Z drugiej zaś strony trzeba też raz policzyć siły katolickie na Pomorzu, i zrobić przegląd pracy katolickiej, jej stanu i rozwoju; musimy do tej pracy się znowu zagrzać, musimy ogień i zapal w sercach rozniecić dla tej idei, której służymy, której brnimy. Wreszcie trzeba jeszcze ściślej się zrzesać w organizacjach katolickich, by zakusy wrogów rozbiły się o męźny i o swej sile przekonany katolicyzm na Pomorzu.

To wszystko ma spełnić, do tego ma się przyczynić

Pierwszy Zjazd Katolicki dla Diecezji Chełmińskiej,

który pod protektorem Najprzewielebniejszego Księdza Biskupa Dr. Augustyna Rosentrettera odbędzie się w Tezewie dnia 31-go maja, 1-go i 2-go czerwca r. b.

Niniejszem na ten Pierwszy Zjazd Katolicki zapraszamy wszystkich katolików duchownych i świeckich z Pomorza, wszystkie organizacje i towarzystwa katolickie, również zapraszamy braci katolików z Poznańskiego i ze Śląska, wogóle z całej Polski. Niech Pomorzanie szczególnie stawiają się jaknajliczniej, aby

Pierwszy Zjazd Katolicki

na Pomorzu stał się wielką imponującą manifestacją katolickich uczuć i przekonań i dał nowy dowód, że w społeczeństwie pomorskim Chrystus i Jego Idea jeszcze żyje, królują i triumfują.
TOZEW, w kwietniu 1924.

KOMITET WYKONAWCZY:

- Minister dr. Wybicki,
- Starosta krajowy Toruń, przewodniczący Głównego Zarządu Ligi Katolickiej.
- Ks. prob. Zakryś, Klonówka, generalny sekretarz Ligi Katolickiej.
- Ks. Bączkowski, Tezew, przewodniczący miejscowego Komitetu.
- Redaktor Formański Tezew,
- sekretarz miejscowego Komitetu.

Trzeba uzdrowić Sejm.

Pod takim nagłówkiem zamieszczają pisma piastowe to jest stronnictwa p. Witosa, pomiędzy nimi również czerski „Głos Ludu” bardzo dobry artykuł, który podajemy prawie w całości i na który prawie w zupełności się piszemy. Artykuł ten brzmi: „Po sanacji skarbu jedną z najpilniejszych spraw jest sanacja Sejmu.

Już teraz o obu naszych sejmach można śmiało powiedzieć, że niewiele przyczyniły się do wzmocnienia powagi i znaczenia parlamentaryzmu. Przy tworzeniu pierwszego Sejmu za mało myślano praktycznie o dobrego materiału ludzkiego, a za dużo po doktrynerku o zrobieniu z Sejmu polskiego najbardziej liberalnego na świecie. Doktrynerizm i przesadny, źle zastosowany liberalizm, zemściły się na całym okresie porządkowania państwowości polskiej, dając nam cały szereg nieprzemysłanych dobrze ustaw i wprost krzyżujących niedorzeczności. Drugi Sejm, chociaż się jeszcze nie skończył, dał nam przykłady bajecznych klótni, liczących prędzej z karczmą, niż salą sejmową.

Nie będziemy wymieniali braków różnych ustaw, boby to nas za daleko zaprowadziło. Najlepszą krytyką tych ustaw jest fakt ich zmieniania i nowelizowania. Czyż jednak inaczej być może? Od zwyczajnego żądania wymagamy co najmniej rutyny pewnej biurowej, paru klas choćby skończonych, od prostego dróżnika kolejowego wymagamy znajomości instrukcji i sygnałów. A czegoż wymagamy od posła? Prawie nic. Najczęściej stempel partyni decyduje o wszystkim.

Czyż tak może być nadal? Czyż ci, co dyktują nam prawa, układają ustawy, rządzą krajem, od których głosów zależy sprawa najbardziej doniosła, którzy mogą zachwiać ogólnym porządkiem społecznym, doprowadzić kraj do ruiny nieuniętnością i niewiedzą, lub złą wolą, czyż ci ludzie wybrani nie powinni być wyborowi pod każdym względem, czyż mają być analfabetami społecznymi pomimo wszelkich doktrynerizmów i liberalizmów całego świata? Czyż na opinii ich może ciężko jakąkolwiek pisma?

Pomyślcie i inaczej twierdzić tylko mogą ci, którym idzie więcej o ich własne teorie, niż o prawdziwe dobro kraju. Inaczej mogą myśleć tylko ci, co sami w zaciętrzewieniu doktrynerskim dopuścili do różnych eksperymentów doświadczalnych na żywym ciele Ojczyzny.

Tych prób, tych doświadczeń, tej nauki doświadczalnej mamy już dosyć. Żądamy, żeby naczelnym hasłem wszystkich posłów polskich poza wszystkimi partiami było:

Nie mówmy, że poseł jest nietykalny, święty, że wszystko mu robić wolno. Że może brać wysokie diety w okresie największej sanacji Skarbu i najstraszniejszej redukcji za świętowanie dowolne, w myśl uchwalonej przez siebie ustawy o próżnowaniu urzędowym, że może urządzić sobie ciągle ferie wtedy, kiedy się pali dach nad naszą głową.

A przytem posłów naszych jest stanowczo za dużo. Zdaje się, że redukcję, stosowaną tak ściśle do urzędników, należało zacząć od góry, tj. od posłów. Gdyby przyjęć w rachunku jeden poseł na sto tysięcy mieszkańców, to moglibyśmy bez wielkiej szkody zredukować liczbę posłów o stu czterdzieści, co by wyszło na dobre skarbowi i samemu nawet sejmowi, gdyż dowiedziona jest rzeczą, że im zgromadzenie jest mniej liczne, o tyle jest mniej klótni. Trzystu posłów aż nadto wystarczy na liczne potrzeby państwa.

Powinnymy nadto wymagać obustronnego regulaminu sejmowego, któryby zapobiegał skutecznemu zamienianiu Sejmu na izbę karczemną. Bo jakże to może być, wybrańcy narodu nie dość, że uchwalają nieraz nieprzemysłane rzeczy, ale się jeszcze klócą jak baby za żelazną bramą. Czy dopuszczalne jest, ażeby posłowie w okresach najgorętszych najspokojniej rozjeżdżali się po domach na ciągle ferie? A ileż to jeszcze spraw jest niezalatwionych?

Czyż ci posłowie, którzy mają dostateczne po temu środki, nie powinni się zrzec swych diet na czas sanacji skarbu? Czyż ci posłowie, którzy się dopuścili jakich brudnych czynów, nie powinni być natychmiast wykluczeni z Sejmu? Jeśli sąd żąda wydania posła, to czyż tenże nie powinien być zaraz wydany dla moźności oczyszczenia się przed opinią?

Pytamy o sprawę załogę. Czyż Polska może istnieć bez praworządności? Bez uregulowanych należności prywatnych i skarbowych, bez zaufania, bez kredytu? Nie będzie dobrze w Polsce, dopóki w Sejmie polskim nie zasiądą ludzie — przynajmniej w większości — dobrzy patrioci, rozsądni i uczciwi, którzy ponad interes partyni i demagogię, ponad klótnie i konszachty o fotele ministerjalne, postawią dobro Polski, którzy nareszcie uregulują szaczerze i uczciwie wszystkie te bolączki, których tylko ślepi lub źli mogą nie widzieć. A zatem: Sanacja i redukcja Sejmu!

Sprawy polityczne na podstawie otrzymanych telegramów.

Obraz potęgi Anglii.

Podaliśmy już krótką wiadomość o otwarciu powszechnej wystawy angielskiej we Wembley. Dziś podajemy kilka słów więcej, ponieważ z wystawy tej nabiera się dopiero pojęcia o olbrzymiej potęgę światowego państwa angielskiego. Wstępna mowa wygłosił królowiec czyli książę Walji jako przewodniczący komitetu organizacyjnego, który oświadczył, że wystawa odzwierciedla całkowicie obraz potęgi państwa, jego rolnictwa, handlu i przemysłu od najdawniejszych czasów. Anglia pokazała, że jest najsilniejszą organizacją państwową dla tego, że wszelkie swe siły oddaje społeczności ludzkiej.

Następne przemówienie wygłosił król, który wyraził podziw dla rozmiarów wystawy, jakiej dotąd jeszcze nie było, która jest wynikiem pracy ludzi różnych ras, którzy w jednym wielkim państwie pracują dla wspólnego celu dla tego właśnie, że to państwo umie zjednywać wszystkie odpowiednią miarą wolności i swobód. Na tych podstawach rozwinięło się bogactwo i potęga państwa angielskiego. Ta wystawa zjednoczy ze sobą narody angielskie więcej jeszcze, bo da im jeszcze lepsze zrozumienie wzajemnych potrzeb i dążeń, i tem bardziej zjednoczy je będzie w uczuciach braterstwa. Równocześnie wystawa ta wpłynie orczwizajacą na przemysł i życie gospodarze całej Europy.

Sprawy polskie

na podstawie otrzymanych telegramów.

Gdańsk otrzyma żydowski uniwersytet?

Z Genewy donoszą, że komisja oświatowa zastanawiała się nad tem, gdzieby w Europie mogła założyć żydowski uniwersytet i po długich naradach stanęło na tem, że ten uniwersytet ma stać w Gdańsku. Uzasadniono uchwałą tem, że Żydzi są spokrewnieni swym żargonem z Niemcami, a zatem Gdańsk będzie najodpowiedniejszym miejscem dla uniwersytetu żydowskiego.

Kronika miejscowa.

Chojnice, dnia 28. kwietnia 1924. r.

W Chojnicach odbyło się 30 marca zebranie delegatów VIII Okręgu Pomorskiego Związku Kół Spółwzajemnych ze siedzibą w Sepólnie — Więcborku. Zaproszono na zebranie druhów prezesów, delegatów i dyrygentów kół spółwzajemnych Chojnice: Czersk: Tuchola: Kamień: Sepólno: Więcbork: Lubcza i Runowo. Obecni! Zarząd Okręgowy: druh prezes Schulz z Więcborka, sekr. Wegner z Sepólna, skarbnik Maziak z Więcborka, dyrygent Brucki, Sepólno. Delegaci! Lutnia Chojnice: druh Meller, Gierszewski, Lisewski z Chojnic. Harfiarz Czersk: druh sekretarz Paczk - Czersk - Lutnia Tuchola - delegaci! nie przybyli: nieuniętni. Lutnia Kamień - Fr. Daron - Lutnia Sepólno - Sobierańczyk i St. Łukasik. Lutnia Więcbork - II. Maziak, - Moniuszko Lubcza - Krawczyk i Zelaskowski. Lutnia Runowo - delegaci! nie przybyli: nieuniętni. Zebraniu prawnidłowo zwołanemu przewodniczył prezes okręgowy druh J. Schulz z Więcborka. Protokół prowadził sekretarz druh Wegner z Sepólna.

Na porządku obrad pomiędzy innymi. Ostateczna orzeczenie się kół w sprawie przystąpienia do 8 okręgu.

Kurs polskiej marki

z dnia 26 IV 1924.

	W Warszawie	W Gdańsku
Dolar	9,400,000	—, marki rentowe
Marki (niem.)	—	pol. gold. gd. (młł). 0.60

Chojnice. We wtorek dnia 29 bm. o godz. 20 tej (8 wieczorem) odbędzie się w lokalu p. Łyczynka przy ul. Człuchowskiej zebranie miesięczne tut. kola miejscowego Związku pracowników poczt i telegrafów z następującym programem dziennym: 1) sprawozdanie delegatów ze zjazdu w Bydgoszczy, 2) sprawa poświęcenia sztandaru, 3) wybór chorążego i podchorążego, 4) Wtne głosy. Pożądanem jest jak najliczniejsze zjawienie się członków.

Dział gospodarczy.
Wstępne notowanie gieldowe.

Warszawa, 26. 4. (A. W.) Dolary 9 240 000
Funtów ang. 40 275 000; Franki franc. 575 000; Franki belg. 487 000; Franki szwajc. 1 628 000; Liry włoski. 400 000; Korony czeskie 267 000; Korony austr. 128
Tendencja bez zmiany.

Gdańsk 26. 4. (A. W.) Dol. 5,67 guldeny Marki polskie 0,62.
Frank waloryzacyjny bez zmiany.

Targ na bydło.

Notowanie w Rzeźni Miejskiej w Poznaniu.
Poznań, dnia 25 kwietnia 1924 r.
Spędzono: wołów 6, bubaży 82, krów 90, bydła 178, cieląt 229, świni 481, prosiąt 627, owiec 125, kóz 101, jagniąt—.
Płacowo za 100 kilo żywej wagi.
za bydło rogate I. kl. 17000000—172000000
II. kl. 14000000
III. 10000000

za cielęta I. kl. 14000000—146000000
II. kl. 18000000—
III. kl. 10000000—
za owce I. kl. 116000000
II. kl. 96000000
III. kl. 80000000
za świnię I. kl. 19800000—
II. kl. 18400000
III. kl. 16000000—164000000
za prosięta za parę 6—8 tyg. 2000000—25000000
" " " " 9 tyg. 28000000—32000000

Przebieg targu: Ożywiony.

Koniec części redakcyjnej.

Redaktor odpowiedzialny: Leon Kum.
Drukarnia i nakładem Drukarni Dziennika Pomorskiego w Chojnicach

Dnia 27. bm. o godz. 5 popoł. zasnęła w Bogu po długich cierpieniach opatrzona św. Sakramentami moja najukochańsza żona, nasza kochana matka w ukończonym 32 roku życia

z Rozenkranców

Helena Rekowska

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 1. maja r. b. o godzinie 10 przepeł. z domu żałoby ul. Warszawska 13.

W smutku nieutuleni
mąż z dziećmi.

Państwowe Nadleśnictwo Rytel
powiat Chojnicki
urządza w czwartek, dnia 15 maja 1924 r. o godz. 10 i pół w lokalu p. Pezorskiego, Rytel
publiczną licytację
na drzewo opałowe dla ludności okolicznej.
Handlarze wykluczeni.
Nadleśniczy.

Zebranie roczne
Towarzystwa hodowli drobiu
odbędzie się we wtorek 29. 4. 1924 o godz. 8 wieczorem w Hotelu p. Engela.
1. Sprawozdanie roczne przewodniczącego
2. sp. awozowanie kasy
3. nowy wybór Zarządu
4. dostarczanie i oddawanie jaj do lęgnięcia
5. rozdzielanie gołębi listowych
6. omówienie co do gołębi listowych i kur.
Rozmaite omówienia.
O liczny udział członków prosi
Zarząd.

Pantofle
z drzewa
poleca tanio
MERKUR
CHOJNICE.

Kupno okazyjne.
Mała
posiadłość
z budynkiem
w **śródmieściu** jest na sprzedaż.
Oferty do Eksp. Dziennika.

Poszukuję od zaraz
strzygaczy
do strzyżenia 100 owiec.
Majętność
Szlachecka Nowacerkiew.

Służąca
z dobrymi świadectwami
zgłosić się może na
Dworkową 54 1 p.

Służąca
uczciwa w starszym wieku
potrzebna od 1. V.
Gałąska
Nowydwór, poczta Ogorzeliny.

Starsza uczciwa
dziewczyna
lub wdowa
poszukiwana co samodziel-
nego prowadzenia gospo-
darstwa. Zgłaszać się
w **Chojnicach**
Ceglana 31 por. na prawo.

Dom Wielkie Chelmy
p. Brusy
poszukuje zaraz
dziewczyny
do pańskiej kuchni
do pomocy kuchmistrzynie.

Obwieszczenie.

Licytantów na przetargu publicznym drzewa z lasu miejskiego dnia 26. bm. zawiadamia się niniejszem, że Magistrat uchwalił udzielić przybicia wszystkim licytan-
tom najwyższą cenę podającym.
Cenę kupna należy w całości bezzwłocznie w kasie miejskiej wpłacić.
Chojnice, dnia 28. kwietnia 1924 r.
Magistrat
(—) Dr. Sobierajczyk.

Państwowe Nadleśnictwo
Gieldon.

Dnia 20 maja 1924 o godzinie 9-tej rano odbędzie się w lokalu p. Jankowskiego w Męcikale
publiczna licytacja

na drzewo opałowe — dla ludności miejskiej i na potrzeby szkolne.

Za drzewo płaci się zaraz — w przeciwnym razie nie wykupione asygnaty będą ponownie licytowane.
Do licytacji dopuści się tylko tych, którzy wykarzą poświadczenia Wójtów i schłysów lub Magistratu. Przekroczenia rozporządzenia pana Wojewody będą karane.

Handlarze wykluczeni.
Państwowy Nadleśniczy.

Walne Zebranie

zwołane na dzień 26. kwietnia br. z powodu wyjazdu znacznej liczby członków na Targi Poznańskie

odrocza się na 13. maja 1924 r. o godzinie 6-tej po południu w Lokalu Spółdzielni z porządkiem obrad już ogłoszonym.

Polski Bank Pożyczkowy
Rada Nadzorcza
(—) Bieszk
w zastępstwie prezesa.

1000 beczek
Cementu „Wysoka“
300 beczek
Destylowanej smoły węglowej
100 000 kw. m.
Asfaltów. tektury na dachy.
Tłuste wapno niegaszone
dostarczają bardzo ko-
rzystnie natychmiast

Bracia Schlieper,
hurtownia materiałów budowlanych,
BYDGOSZCZ,
Telefon 306 i 861.

Starsza porządna
dziewczyna
umiejąca gotować
może się zaraz lub od 1 maja zgłosić.
Rynek 11 III.

Poszukuję od 1 maja br.
gospodyni

pod dyspozycję, znającej się dob. ze na kuchni, pieczeniu chowie drobiu i wszelkiej pracy domowej także

pokojuowej
z prasowaniem i naprawianiem bielizny. Odpisy świadectw i warunki adresować:
M. Brzozkowska
Brusy. pow. Chojnicki.

Poszukuje się
przedstawicieli
we wszystkich miastach Wielkopolski i Po-
morza **na sprzedaż**
węgla i koksu
z Polskich Kopalń Skarbowych basenu Górny Śląsk i Kopalni „Saturna i Jowisza“ basenu Dąbrowskiego na bardzo dogodnych warunkach kredytowych. Wyczerpujące oferty z referencjami bankowymi lub społecznymi skierować: **Katowice Skrzynka pocztowa 59.**

Jaja do wylegania

następujących ras drobiu oddaje. Towarzystwo Drobiu i Ochrony Ptaków w Chojnicach.
1) **Gęsi:** Pomorskie
2) **Kaczki:** Pecking i Rouen
3) **Indycz. k:** brązowych i śnieżnych
4) **Kury:** a) Plymouth
b) Wyandottess
c) Orpington białe i zólte
d) Rohdeländer
e) Włoskie (Italiener)
f) kur perłowych
g) kur karzełkowych różnych ras
Cena za mendel gęsi 8 zł. fr.
kaczki 6 1/2 zł. fr.
indyczek 6 1/2 zł. fr.
kury 5 zł. fr.
Zamówienie także i zapłatę przyjmuje przewodniczący Towarzystwa, właściciel tartaka p. **Steinhilber** w miejscu (także i telefonicznie nr. 229
ZARZĄD.

Kupuję każdą ilość
świeżych JAJ
A. Kaźmierski i S-ka.